

JOANNIS DE GARLANDIA OPUSCULA.

(Polyc. LEYSER, *Hist. poet. medii ævi*, p. 311.)

OPUS SYNONYMORUM.

Ad mare ne videar latices deferre, camino
 Igniculum, densis et frondes addere sylvis,
 Hospitibusque pyra Calabris, dare vina Lææ,
 Aut Cereri fruges, apibus mel, vel thyma pratis,
 Poma vel Alcino, vel mollia thura Sabæo,
 Ad veterum curas curo superaddere nostras.
 Sed dare lac pueris, proponens pauca, pusillis,
 Quos solum ditant maternæ munera linguæ.
 Sermonis tribuo pueris elementa latini,
 Quorum multiplicem lector præconspice fructum.
 Quisquis abundare cupit in sermone latino,
 Atque ræservare, quæ mens cito lubrica fundit,
 Eligat e multis hic mutatoria vocum.
 Ut diversimode rem significabit eandem,
 Edocet æquivocis opus hoc, synonyma jungens
 Versibus, et ricinis [*lege ricinis pro rhythmis*] ut B
 [vocum copia detur.

Exemplis variis brevis, et producta, docetur.
 Sub multis plures res, unam voce sub una.
 Ut fieri semper, quod fit plerumque, putamus.
 Fallimus hinc alios, et ab ipsis fallimur ipsi.
 Est opus idcirco cognoscere, qualiter et quo
 Æquivocis ab univocis synonyma distent.
 Significat multas res unius rationis.
 Univocum, sicut homo particularia signat;
 Æquivocum celat sub eadem plurima voce,
 Quorum nomen idem, ratio diversa sub illo est.
 Quod natat, æquore; splendet, in æthere; latrat, in
 [æde,

Significat triplici canis hæc tria sub ratione.
 Diversa significant una synonyma voce:
 Ut mucro; gladius; ensis: res una vocatur
 Nominibus. Rebus his eadem res significatur.
 Sed quia dactylici sunt multa vocabula metri,
 Qui legem fugiant operi, quibus est opus, isti:
 Quod breve longari placet, et longum breviri:
 De multis valeant ut versus parte locari.
 Non aliter poterunt synonyma consociari.
 Particulis opus hoc placuit complere duabus:

(13) Non ergo mens dicta quasi eminens pars
 animi, ut vult Faber.

(14) Hinc animus proprie non idem est quod
 anima, ut perhibet Faber, cujus nomen in securis
 animadversionibus reticebo.

(15) Pleræque significationes omissæ in Lexico.

(16) Manes ergo non sunt simpliciter animæ cor- D
 poribus exutæ

A Multivocis prior, æquivocis pars altera cedit,
 Ut quærenda loco statuatur singula certo.
 Hoc alphabeti geminus discriminat ordo.
 Pluribus officiis animæ sunt nomina plura:
 Dum sentit sensus, ratio dum indicat; est mens
 Dum quid commemorat (13); animus dum cogitat (14);
 [est cor

Quando quid affectat; cum vult est dicta voluntas.
 Spiritus est anima, manes, perfectio, vita,
 Vis, eudelechia, natura, potentia, virtus
 Interior, vel homo; prædictis additur umbra (15).
 Orcus habet manes (16); animabus corpora vivunt;
 Spiritus in coelis; umbræ per busta vagantur (17).
 Aula, atria, castra, palatia regia regum.
 Aliger, ales, avis, volucrisque volatilis, præpes.
 Sisit avis specie capio, sit garrus vinctum.
 Auspicor, auspiciam, simul auspex; Aucupor, au-
 [ceps.

Angur, et augurium, simul auguror, efficiantur.
 Dic arcas, thecas, cistas, vel scriinia, capsas.
 Capsula, capsella, de capsula diminutiva.
 Arduus, excelsus, celsus, sublimis, et altus,
 Summus, et elatus, sublimatusque, levatus,
 Et sic sublatus prædictis associatur.
 Auxilium, vel opem, suffragia dic, vel asilum,
 Præsidium, vel subsidium, quibus adde juvamen,
 His adjumentum, simul adjutoria junges,
 His adminiculum simul addas, opitulamen (18).
 Et de propitio sit propitiatio nomen.

C Torrens, flumen, aqua, fluvius, lacus, undaque,
 [lympha;

Dic rivos, latices, puteos, dic stagna, paludes;
 Illis addatur amnis, simul atque fluentum
 Amnis jungatur, Aqua mediarana (19) vocatur.
 Glarea, vel gyphus, glis est, argilla, bitumen.
 Glis animal; glis terra tenax; glis lappa voca-
 [tur: (20)

Ris (21) animal; sis terra tenax; tis lappa vocatur:
 Sic genus istius dignoscitur et genitivus.

(17) Non ergo manes sunt.

(18) Dæst in Lexico.

(19) Non habet significationem Lexicon.

(20) Hunc versum citat Faber in Lexico, aucto-
 remque ejus facit Silvaticum.

(21) Scilicet genitivus Gliris.

Est sarcago (22), patella, lebes, cacabus, vel abe-

[num.

A pateo dicas *patinas* (23), conjunge patellas.
 Vas dico *patinam*, sed quod tegit esse *patenam* (24).
 De sarcos et ago, sic est sarcago vocata (25):
 Nam sarcos græce, caro dic esse latine.
 Affecto, vel *amo*, cupio, desidero, glisco (26),
 Opto, vel ammiror (27), aveo, vel gestio, capto,
 Ambio, quod facit ambitio, simul ambitiosus
 Est rector currus, *auriga*, vereda vocatur.
 Plaustrum, plaustellum subit eis annumerandum.
 De veo dic reda dictum reor esse *veredam* (28).
*Auriga*que suum dant aures et rego nomen.
 Sunt supra redas partes epyreide (29) dictæ.
 Porcus, *aper*, verres, mas est; sus, porcaque, scro-

[pha

Femina; sed sucula, porcellus, diminutivum.
 Sus, suis. Ex illa caro debet esse suilla.
 Scrobs scrobis est fovea. Hæc scobs scobis unde fit

[illa

A scrobe dic *scropham* (30) cui rostro terra cavatur.
 Et qui verrit humum *verres* de verro (31) vocatur.
 Est *vervex*, *aries*, cui virtus est generandi.
 Fit bino de dente *bidens*. Dic esse *bidental*
 Fulmen, quod cecidit ubi victima facta bidente.
 Sed cum balatu balantem halo figurat.
 Sacrificans ovat. Ex ovibus fit ovatio, plausus.
 Vervex in capite vermem gerit. Aries ita.
 Hinc vervecinæ carnes dicuntur ovinæ.
 Adstruit, *affirmat*, asseverat: tria sunt hæc.
 Asserit est quartum, quæ signant quatuor unum.
 Annuo, concedo, simul admittoque tibi do.
 Abdicat, et contradicit, negat, *abnuat*, inficiatur,
 Obviat, et renuit, his unum significatur.
 Cum suffragatur, juvat, adjuvat, auxiliatur,
 Subvenit addatur, succurrit propitiatur,
 Si permittatur a metris opitulatur.
 Subtrahit, attollit, subducit, et eripit, aufert,
 Surripit, et spoliat, asportat res alienas,
 Privat, prædatur, defraudat eis sociatur.
 Convenit, alloquitur, pariter compellit et inter
 Pellat, et affatur prædictis associatur.
 Auget, et augmentat, exaggerat, et coacervat,
 Aggerat, accumulatur, congestat, congerit, addit,
 Ampliat, amplificat, apponit, et adjicit una,
 Cum supradictis assuit, adjungit, adunit.
 Arcet, compescit, inhibet, cohibetque, coercet,
 Refrenat, reprimat, angustiat, atque coarctat,
 Cogit, constringit, angariat, arctat, et angit,

(22) Ignorat vocem Lexicon.

(23) Non observavit lexicographus.

(24) Omititur in Lexico.

(25) Forte ipsa vox *sartago* quæ idem significat, minus recte scribitur, aut scripta olim recte minus recte legitur, cum *t* et *e* in codicibus mss. antiquis vix differant.

(26) Ea significatione caret Lexicon.

(27) Frustra quæras in Lexico.

(28) Econtrario Boethornius Arabicam vocem habet.

A Urget, compellit: his sensus convenit idem.

Indignans onager servire per arva vocatur,
 At supplex asinus servili lege ligatur,
 Fœtus asellus erit. Similantur moribus illi
 Qui non accipiunt doctrinam pectore duro.
 Dicitur accusans æquales atque minores;
 Dicitur incusans majores et meliores;
 Sed scelus excusans minuit, renuitque recusans.
 Quod dat iudicio iudex, adjudicat; et quod
 Aufert iudicio iudex, abjudicat illud;
 Et litem dirimens partes dijudicat inter;
 Et quos supplicii affligit, iudicat illos.
 Iudico te, clamno; tibi iudico, commoda quæro.
 Artificis nomen opifex assumit, et actor.

Invenit auctor; agit actor; res ampliat auctor.
 B Auctor ab autentum sine e; de se dicit actor,
 A sine v ab ago venit; auctor ab augeo cum c.
 Est avidus, cupidus, et avarus, et ambitiosus;
 Divitias cupidus capit, ambitiosus honores.
 Inter se distant timidus, temerarius, audax:
 Linquit omittenda, facit audax aggredienda;
 Cessat ab audendis timidus simul et fugiendis;
 Audet omittenda temerarius et facienda (32).
 Nutrit, fomentat, reficit, fovet, et refocillat,
 Pascit, slit: sensus his verbis convenit unus.
 Hinc nutrimentum deducitur, ac alimentum,
 Fomentoque comes simul ac alimonia, fomes.
 Inter se distant albescit, et albet, et albat
 Albicat, albificat. Transire sinas duo prima.

C Inchoat albescit; minuit simul atque frequentat
 Albicat. Istorum celebratur utrumque solitum.
 Candeo, candesco non transit. Candido transit.
 Dicitur unguentum, cataplasmaque, nardus, aroma.
 Fœtet aromaticum, Sileni quod præstat odorem.
 Non redolet, sed olet, quod redolere solet.
 Debet fex olei sedimen amurca vocari (33).
 Est anus vetula, minuit sed ancicula sensus.
 Dum se curvat anus, velut antrum sibilat anus.
 Augur, sortilegus est, divinator, aruspex,
 Additur ariolus. Dicitur hinc ariolari.
 Atque mathematicus illis sociatur, et auspex.
 Unum significat arbor et robore stipes.
 Stips stipsis est opulus, eed stipes stipitis arbor.
 Stipo constipo, stipendia dicimus inde.

D Arbutus arboris est species, sicut arbuta fructus.
 Stips stipsis est obulus; indeclinabile pondus.
 Illinc est natus dispondius (34) as geminatus.
 Astera pars assis semis duo tertia bisse
 Cussis, quincussis occussis ac inde decussis,

(29) Forte *epirhedia*: quod genus vehiculi est Lexico, sed minus recte.

(30) Etymologiam ignorat Lexicon.

(31) Non de *verpes*, ut habet Lexicon. Satis hæc pro animadversionum specimine sunt. Reliqua lector curiosus supplet.

(32) Curiosa *audacis* et *temerarii* differentia, quam ignorat Lexicon.

(33) Non ergo differt a face, ut vult Faber.

(34) Imo potius quasi duplex pondus, vel pondo.

Dicitur assiduus studio sibi continuare,
 Dicitur assiduus dives ab asse dato.
 Calliditas, astutia, et cautela, vel astus,
 His prudentia, vel astutia, versutia consocietur.
 Exigit, ac peragit, facit, efficit, ac operatur,
 Patrat, agit, complet, consummat, perficit, implet.
 Exsequitur, claudit, concludit terminat, atque
 Desidit, et sinit, medios deducit in actus.
 Promptuaria, vel cellaria, dic apotecas.
 De prigo primus qui promptuaria servat.
 Est apotheca domus, cui victus traditur omnis.
 Est hypotheca rei non mobilis nec domus arum.
 Rerum mobilium traduntur pignora pugno.
 Pignora natorum dicuntur, pignera rerum.
 Sed quia lex docuit pro pignore pignora poni,
 Nuncupat, appellat, cognominat, et vocat ista.
 Vociferat, censat, sensu junguntur eodem.
 Applicat appellens appello nomine quamvis.
 Ostia quæ reserat, aperit, panditque, recludit,
 Ejusdem sensus depepsulat additur istis.
 Hæc tria jungis : usurpat, et præsumit, et audet.
 Sulcat, arat, versat glebas, colit, excolit agros.
 Alget, et algescit, friget, frigescit, et inde
 Algidus, ac algor, pariter maris ala vocatur,
 Ac infrigatur prædictis associatur.
 Ara, vel altare, domini vel mensa vocatur,
 Atque tripos dici consuevit Apollinis ara.
 Aras inspiciens hinc detineatur aruspex.
 Induit, ac operit, amicit, vestit, tegit, atque
 Velat : prædictis sensum largitur eundem.
 Est globus, atque strues, vel acervus, cumulus,
 [agger
 Est glomus, hinc glomero, globo, conglobo nasci-
 [tur inde.
 Dic anachoritas, reclusos, ac eremitas.
 Ex eremo venit hic. Sed ab ana nascitur inde.
 Hinc anachoritæ quasi corde superna colentes.
 Ambulo, vel gradior, eo, vado, perambulo, pergo,
 Additur his spatior, vel venero, vel proficiscor.
 Dicit ave veniens, salve, valeque recedens.
 Amussis, perpendiculum, quod regula signat.
 Hinc ex amussim quod dicitur indubitanter.
 Cœlestem dic ave tibi significare salutem,
 Unum mussare signat, et idem dubitare.
 Obliquo, sinuo, curvo, simul arcuo, linquo :
 Omnibus his verbis sensus dedit usus eandem.
 Balsamus est arbor ; sunt balsama dicta liquores ;
 Arboris emanant opobalsama cortice cæsa.
 De foliis effecta scias folibalsama tristicis.
 Trita vel incisa faciunt colobalsama ligna.
 Est vitis Bacchus sator, fore bacha sacratos
 Quemlibet insanum bacchari dicimus inde.
 Vivunt insane qui bacchanalia vivunt.
 Sustentamentum, columen, basis, atque signa
 Pes proprie fruitur sustentans, atque columna
 Basilios græce, rex dicitur esse latine.
 Hinc scio basilicum nasci, simul et basiliscum.
 Baro baronis gravis ac authenticus est vir.
 Signat idem barrus, elephas simul, et elephantus,

A Nam harres græce, grave dicitur esse latine.
 Lanigeras, vel ovès, balantes, atque bidentes
 Dicimus : ejusdem tot nomina sunt animalis.
 •Esset in his si non vitaret ovicula versum.
 Balteus insignes matronas aureus ambit :
 Hunc auro mixta texerunt serica fila.
 Beta, maguderim caulem dic esse secundum,
 Hinc adjectivum nomen betasius exstat.
 Significat idem bilis offensa, rancor et ira.
 Sed proprie bilis est humor fellis amarus.
 Ex geminis libris constat mensura bilibris.
 Dicuntur bifores geminæ valvæ coeuntes.
 Intono, vel resono, reboo, mugio, clamo.
 A boo buccella sunt, bucula, bucca, boatas.
 De cano, de bucca, cum buccinia, bucula furit.
 B Os oris bucca, minuit sed buccula sensum.
 Infantum buccas, ocella vel oscula dicas.
 Est buccella cibus quantum semel accipis ore.
 Inter se lituus, tuba, tibia, buccina distant.
 Ex lituo gracilis sonus exit, grossior illis
 A componenti sortitur buccina nomen.
 Bubo, bubastus, bos, bostar, bucria, buris,
 Bubalus, et bulcus, bucrius, buglossa, bubulcus.
 De boo præterea fit bosforus, atque bootes.
 Est bostar statio bovis ; est curvamen aratri
 Buris ; bubastus tumidis est uva racemis ;
 Bos parvus buculus ; sed bubalus est bove major,
 Formæ consimilis est alterius speciei.
 Sunt pisces bulbi, sumant armenta bubulci.
 Lingua bovina sonat, gramen buglossa vocatur.
 C Sed cornuta sonat animalia butria græce.
 Sed via bosforus est bovia appellata meantis.
 Arctoo defixa polo stat stella bootes.
 Est bufo, rana, ranunculus, atque rubeta.
 Est bombex vermis, egestio digerit ejus.
 Serica, fit testis hujus bombicina vestis.
 Turpis avis hubo, turpissima bellua bufo.
 Res eadem blata, versperilioque vocata :
 Hinc declinare garritu sit blaterare.
 Græcia consuevit beta rana vocitare,
 Sicut in Isidoro scriptum reperitur Ibero,
 Et bene si numeras agredula jungitur istis.
 Mercedem cursus bravium victoria donat,
 Ast imbrumatus omnis qui negligit escas.
 C Bractea, bracteola, tenuissima lamina fertur.
 Imber, hiems, bruma, tribus his res una vocatur :
 Sed nomen bruma trahit a brevitate dierum.
 Namque brachos græce, breve dicitur esse latine :
 Fertur ymera dies. Componunt hæc duo brumam.
 Brucus, acelaber, res una locusta vocatur.
 Hinc tres ætates tria nomina dant animalis :
 Tunc brevis est bruchus ; cum de tellure levatur,
 Dicitur acalaber ; postquam fit adulta, locusta.
 Nomine concordi quasi longam dicimus hastam
 Conflictus, bellum, congressus, et ala, duellum.
 Obsidio, mars, atque rebellio, prælia, pugna,
 Sunt acies, guerra prædictis associanda.
 Est fortunatus, felix, faustusque, beatus,
 Detrahens atque beans trabea dic et trabecatus.

Res eadē femoralia sunt, perizomata, brachæ.
 A bracos bracale venit, lumbarēque lumbis.
 Fiber, idem castorque, hīver, castoria cuius
 Fiunt testiculi castratos dicimus tamen.
 Unum significat boletus, tubera, fungi,
 Quos fructus terræ faciunt concursus pluviarum.
 Alditur asparagus. His sensus convenit unus.
 Dragma, vel aureus, uma, hesantius, atque talen-

[tum.

Sed dragmam proprie speciem dic ponderis esse.
 Est neutrum dragma tibi, dragmatis est genitivus.
 Quæstio dramaticum dicas genus esse loquendi.
 Dragma melos pondus, sic dragmatis est genitivus.
 Sed sit genitivus dragmæ, pondus tibi denotat esse.
 Pulcher, formosus, procerus, vel speciosus,
 Agnosce procerem : Juvenalem suscipe testem.
 Splendidus, egregius forma, specieque venustus,
 Præclarus, nitidus, bellus, pariterque decorus.
 Cunctorum procerum corpus dic esse procerum.
 Marsupium, bursa, forulus, loculusque, tumetra.
 Est canis, est catulus, leporarius, atque molossus,
 Ne metra precarium odor insecus esset in illis.
 Æther, et æthera, polus, cœlum dicatur olympus.
 Est latrina locus idem, cacabunda, cloaca
 Signat idem ; quasi triste legens tristega vocatur.
 Chorda, fīdis, restis, et funis, funiculusque,
 Quo tu suspendis fures torquinus habetur.
 Est antemna, rudens, amentum jungitur istis.
 Dic a rudo rudens. Fidicen fīdis et cano format.
 Ambulat in fune, funambulans inde vocatur.
 Cantharus, et patera, calices, vel pocula, crater,
 Scyphus, apud veteres tractantur cornua, concha,
 Cimbria, vel calathos, carthesia jungimus istis.
 Deque spata credas sic dictos esse spadones.
 Est cophinus, calatus, cum sporta sportula, corbus,
 Quam lus quaxillum simul istis associandum.
 Fiscina, fīscella, quo caseus efficiatur
 Vas est, vas lactis multum, multraleque dicas,
 Quod de mulgere sibi nomen constat habere.
 Balteus, et cropheum, cinctoria, cingula, zona,
 Sunt ocreæ, caligæ, quos tibi gestat amictus.
 Camisiæ, simul interulam rem dicimus unam,
 Additur his alias subuncula, subirara vestis.
 Crudus, crudelis, austerus, et improbus, atrox,
 Est ferus, atque ferox, violentus, acerbus, et acer,
 Impius, immitis, sævus, molestus, et asper,
 Asper inhumanus est, tyrannus sum, atque pro-

[tervus,

Torvus, indomitus his jungitur, atque severus.
 Est chorus, atque cohors, conventus, concio, cœtus,
 Dic consortia, contubernia, dicque choream,
 Turma, phalanx, acies, societur cuneus istis,
 Est sex centorum sexaginta legio sex,
 Ut numerum peragas super hoc sex millia jungas,
 Sed quingentorum cæterum dic esse cohortem.
 Conventus, conventiculum, manus additur istis
 Istis, consilium, simul et constabula jungas.
 Cymbala, campana, nola, tintinnabula jungas.
 Campus, agellus, ager, rus, hortus, et hortulus, ar-

[bulus,

A Quem colit assidue venit hortulanus ab heræ,
 Vela, vel aulæa, cortinæ sunt anabastra,
 Cortinæ limbus est peripetasma vocatus.
 Dicimus aulæa, quod distenduntur in aula.
 Cum sit aua sursum bachique gradus ana
 Certamen lites, rixas, et jurgia vites,
 Est contentio, vel distentio litigiumque,
 Adsit agonia quando conjungantur agoni.
 Est coma, cæsaries, crinis, pilus, atque capillum.
 Credo cæsariem maribus tamen appropriatam.
 Fit de compta coma mulieribus appropriata.
 Pars prior est currus capitis derasa pilorum
 Anterior capitis pars crinis densa pilorum,
 Dicitur hinc currus, quia circumgestat alaba.
 Est juba quadrupedis, porcorum seta vocatur,
 B Cæsariemque viri, comam proprie mulieris.
 Hujus et illius bene dicitur esse capillus.
 Laurea, cernane, sertum diadema, corona,
 Addas aureolam, quo pavonis sic data dictam;
 Et duo quod demat credo diadema vocatum,
 Finem principium sicut facit omne rotundum.
 Utendo generale dic currum, curriculumque.
 De veho vehiculum, quod versibus est alienum.
 Horum do species hic quæ subscripta sequuntur:
 Reddas quadrigas, carpenta, vel esseda, bipes,
 Istis pilentum, fartagum, junge librama.
 Testudo, cithara, chelys, et lyra dic unus
 A cithara cithariso venit, simul et citharab.
 Hinc lyricum carmen, lyricen, lyra cum canite

C Pollice tango lyram, facio cum vomere lyram.
 Deliros inde fatuos censere solemus,
 Et delirare discordes inde feruntur.
 Ambigit, et dubitat, et fluctuat, hæsitat, hæret,
 Nec nisi prædictis musso suppeditat istis.
 Est domus, atque doma, præsepe, domoacela, et

[cena,

Ædes, ædiculas, habitacula, dic stationes,
 His pastoforium, magalo, tuguria jungas,
 Atque mapale, casa, sic ypepis, mansio juncta
 Lar, et domicilium, quod tecti pars una vocatur,
 Est hera, vel domina, mulier, matrona, virago
 Doctor, et instructor, monitor, paedagogus et adur.
 Corrector, simul his didascalus, atque magister.

D Destruo, dissolvo, populor, consumoque, vasto,
 Diruo, dispergo, subverto, dilapidoque,
 Dic dumos, frutices, et rubos, arbusta, fructa,
 Deque rubo dictas bufones crede rubetas.
 Arboris et fruticis loca sunt arbusta, fructa.
 Quæ crescunt instar fruticis fruticare videntur.
 Divitiæ, vel opes, census, pecunia, gazæ,
 Est opulentia, vel possessio, peculiumque,
 Res et proprietas : hinc proprietarius exit.
 Esca, dapes, epulæ, cibus, atque cibaria, pastus,
 Pabula sunt etiam, convivium, victus, et esus,
 Jentamen mane, jentacula dicimus inde,
 Sed contra sumptum veniunt obsonia sæpe,
 Atque die media dat prandia debitus ordo.
 Est sonipes, vel equus ferus, equiferusque, et

[balus,

Istis quadrupedes, simul emissarius addes,
Est manus magnæ dextræ dextrarius aptus.
Redde vectores, nos dicimus esse veredes.
Dicimus eunuchos, castratos, sive spadones,
Si quod metrum sinet his cuius titulus inistro.
Castratos natura facit, violenta spadones
Efficiat improbitas, eunuchos sola voluntas.
Vocibus his sensus verbalibus accidit unus :
Conjecturo, reor, vel conjicio, vel opinor,
Autumo, conjecto, vel suspicor, æstimo, credo.
Fossa, specus, fovea, spelunca, caverna, vel an-

[trum.

Scrobs scrobis est fovea, sed scobs scobis utitur
 [illa.

Traco, anfractus, cavus his addatur abyssus,
Unde fluunt imbres, cœli cataracta, meatus.
Mancipium, famulus, et cliens, et verna, minister,
Atque ministrator, puer, assecla, vernula, servus,
Satrapa prædictis conjungitur, atque satelles.
Cancellus, porus, forus, atque fenestra, foramen.
Cancellum muri quadratum dico foramen,
In quo sunt solitæ sibi nidificare columbæ.
Cancellus templi pars intima dicitur esse.
Est cancellare quod semper damnanda notare :
Nomina per medium quod signat linea ducta,
Quod male scripta linit, hinc cancellarius exit.
In cruce cancellat pro nobis brachia Christo.
Raptor, vel prædo, latro, latrunculus, et fur,
Sunt et stratilites, abigei, vespiliones.
Tempore nocturno fur aufert, latro diurno ;
Vispilio quasi vi spolians de jure vocatur ;
Quos clam stratilites quasi strata dico latentes ;
Qui pecus et pecudes abigunt sunt abigei ;
Raptoresque maris pirates quoque dicimus esse.

Gratulor, exulto, lætorque, plaudoque, resulto,
Gaudeo tripudio, vel ovo, cum jubilo, psallo,
Jucundor, simul exhilario, sit in his hilaresco.
Gladius rumphea, vel framea, vel mucro, vel ensis,
Additur his sica, sicarius exit ab illa.
Est stilus, et graphium, calamus scriptoribus aptus.
Atque pugillaris dictus capiente pugillo.
Gibbus vel struma proprie pars turgida dorsi.
Illinc gibbosus, strumosus dicimus illinc.
Horreo, formido, metuo, timeoque, tremesco,
Et tremo, cum paveo, trepido, paveoque, pavesco
Ignis, et igniculus format focus, atque caminus.
Est rogas, atque pira, fornacula jungimus illis.
Insanus, vehemens, vecors, vesanus, et excors,
Secors et demens, bachans, et stultus et amens
Tartarus, infernus, acheron, stix, orcus, avernus,
His erubum, baratrum conjungunt, atque gehen-

[nam.

Est juncus, scirpus, bibilus, papyrus, arundo,
Cum canna, calamus prædictis associatur.
Sufflo, turifico, suffimigo, cum quibus addo
Incenso, sensum dedit istis usus eundem.
Sufflo dematur quod sic autore probatur,
Et suffire locum sumpta propriavit acerra.
Interimit, perimit, interficit, et necat, occat.

A Occidit, mactat, extinguit, sive trucidat,
Suffocat, jugulat, funestat, sive sugillat,
Mortificat, truncat, determinat, exanimatve.
Janua, porta, fores, bifores sunt ostia, valvæ.
Veneficas, magicas dicas, lamias quoque, sagas.
Istis signatur eadem, quibus associatur,
Hinc incantatrix, sagana, præstigitrix.
Histrio, vel palpo, mimus, vel gesticulator,
Est epulo, nebulo, parasitus, scurra, legator,
Sic pantomimus, comædus, vel joculator,
De serpente nepa dictis his adde nepotes.
Calx, scrupus, et scrupulus, mola, calculus, atque

[molaris,

Addatur cautis quæ sæpe sit obvia nautis,
Petra, lapis, saxum, populus, silicesque, lapillus.

B Est chorus, et stratum, lectus, choreuma, graba-
 [tum,

Accubitus, his dormitoria junge, cubile.
Phœbe, vel luna, cyntania, mena,
Ac novitas lunæ neumenia dicitur inde.
Cartula, vel carta, codex, liber, atque libellus.
Si breve longari licet et longum breviari.
His codicillus conjungitur, atque volumen :
Gustu libellum, visu cognosce libellum.
Subliger est ligula, caligas quæ subligat alte,
Junge luto, cœnum, quibus adde volutabra, limum,
Hinc cœnolentus, illimus dicitur inde.
Dic mare, dic salum, dic æquora, dicque profan-

[duum,

Hic pelagus, pontum, freta, jungas bicaterassum,
C Dic amphitritem, quia circuit et terit orbem.
Est meretrix, scortum, thais, lupa, capra, chi-

[mera,

Post novam, prostans, novaria jungitur illis.
Gausape, mensale, mappas, manutergia dicas,
Addas manicle manibus quod tale vocatur.
Miles eques, tyro, tyrunculus, atque quirites,
Atque neoptolomus, novus est regnator in illis.
Materiam, vel materiem, dic esse domorum ;
A paritate venit paries, quæ jungitur istis.
Sed muros proprie, vel mœnia, dicimus urbis.
Dicitur ac vallum, palus, ac vimine factum :
Hinc invallare res est includere vallo.
Sepibus, et septis, includitur hortus, et arvum.

D Indago silvas, silvis et latentia claudit :
Indagare hinc res explorare latentes.
Intimat, insinuat, enucleat, atque revelat,
Insignat, relegit ; edisserit, atque retextit,
Duplicat et pandit, ævo dat, promit, et edit,
Nunciat, exponit, elucidat, atque serenat,
Explicat, exercet, declarat, vel manifestat,
Exprimit, et reserat, propalat, indicat atque
Notificat : verbis his sensus convenit idem.
Expedit, evolvit, aperit, nudatque, recludit.
Interit, occumbit, mortem signat violentam,
Interit ; exspirat, moritur, defungitur, atque,
Occumbit, vel obit, dissolvitur, exanimatque,
Ad naturalem concordant cætera mortem.
Excidit, exhalat, decedit eis sociatur.

Et potes illud idem complexa dicere voce :
 Tollitur e medio, naturæ debita solvit,
 Naturæ debita nostræ generale tributum,
 Clausit præsentem supremo funere vitam,
 Carcere corporeo resolutus spiritus exit,
 Mortuus est mundo victurus postea Christo,
 Præsentis vitæ cursum feliciter terminavit,
 De corporeo spiritus se relaxavit ergastulo.
 Funus, et exitium, letum, mors, excidiumque,
 Adde necem, vel perniciem, simul et libitinam,
 His obitum, simul interitum, conjungito fatum,
 Quæ de nininio libeat, sic est libitina vocata,
 His exterminium, simul occasum socieris.
 Est linter, lembus, scapha, prora, liburna, faselus
 Navis, navicula, puppis, ratis, atque carina
 Est cum classe, scalaria, vel mortaria, chelox,
 Cimba, biremis eis conjungitur, atque triremis.
 Quam regit ordo triplex hanc dicimus esse trire-

[mem.

Strenuus, ingenuus, illustris, vel generosus,
 Insignis, præclarus, et inclytus, egregiusque,
 Istiti patronus, præsignis, nobilis assint.
 Lucus, silva, nemus unum, virgulata, viretum,
 Istiti arbustum sociemus ab arbore dictum,
 Lucarius luci custos est, hic luce lucatur.
 Necto nemus, silva sileo, sed luceo lucus.
 Retracto, refero, et retexo, recenseo, narro.
 Negligit, et spernit, aspernaturque, refutat,
 Contemnit, renuit, simul abnuit, atque recusat,
 Sic parvipendit, et vilipendit in istis.
 Stragula, cento, toral, pulvinum, culcitra, lodex,
 Est et plumare, sed fulta tapeibus addas,
 Cum cervicali cervicidante calorem.
 Lunula, luna, nychelides, torques, et inaures,
 Flammea, flammeolum, cum unca, fascia, peplum,
 Dextreolis, addas armillas, atque monile,
 Sic cum cernale, spinter, vel fibula mitra,
 Annulus, et gemma, lymber, chirotheca, thiara,
 Istiti pileolum jungas, atque galerum,
 De tricatura mulieribus est sua cura.
 Urceus, urceolus, est urna, vel amphora, testa,
 Olla vel hydria, vas vini dic esse lagenam,
 Obba, vel onophorum, simul orca, fidelia, vas est,
 Ampullas, phialas prædictis associamus.
 Fornix, prostibulum, genedea, turpido, lupinar.
 Sumen, et arvina, sagimen, pinguedo, sagina,
 Abdomen, vel adapes, prædictis adde popisma,
 Prædictis tegedum jungas, atque proscuta.
 Sarcina, sarcinula, pondus, clitellaque, fascies,
 Prima quam fertur sibi posuisse lagenam
 Cibum quod notes, fascies dicuntur honores,
 Fasciculum, et onus, globus, moles, et acervus.
 Panes, artocopus, pastilla, liba, placenta,
 Jungitur arthocrea, simul arthocaseus illis,
 Et quia materia fruitur vice materiati
 Additur his similia, pariter similago, siligo.
 Pallia, palliola, clamys, cum ciclade, palla,
 Ac abilis, manibus, mantellus jungitur illis,
 Dant pelles pallis, matrix bene, et cirogallus,

A Id quoque cuniculis dant cisimus, et lærees.
 Vestes quæ fuerint de solis pellibus hæc suat :
 Pellitium, reno, quibus endromade societur.
 Parvulus et pusio, puer, infans, atque pusillus,
 Inde pusillanimes animi ratione pusilli.
 Lethofagus, cyrees, sunt acroceramina syres,
 Sirenes est cumque ceramina, scilla, caribdis.
 Fluminis est vortex, ponti dic esse caribdim.
 Pellis, pellicula, cutis, atque cuticula, tergus.
 Est cum carne caret cartu, cutis associatur.
 Est caro cum coreo tergum, tibi tergora pellis.
 Priscus, et antiquus, annosus, et inveteratus,
 Decrepitus, vetulus, vetus, emeritusque, senilis,
 Longævus fit in his, sic pristinus, atque metra.
 Segnis, inersque, reses, piger, ignavus quoque et

B Torpius, et tepidus, cessans, torpensque, rem-
 [ses,
 [sas,
 Igne animi vacuus, ignavus dicitur esse,
 Desvoscit deses, et iners dormitat in arte,
 Igne sine est segnis, resides reor a residenJo
 Dictos, sed pigros pedibus quos dicimus ægros.
 Libra, librans, trutina, pensum, pondusque, statera,
 Lanx simul, examen, erit æquilibris in istis.
 Appensum, stater est. Trutinam dic esse statera.
 Examen apis est, examen lingua bilancis.
 Rores, et pluviae, nimbi dicuntur, et imbræ.
 Roscida de rore fuerit, sed hybærnus ab imbræ.
 Bajulo, gesto, fero, sustento, sublevo, porto;
 Gestio si cupio, gesto si pondera porto.
 C Pergo vel gradior, adeo, vado, vel proficiscor,
 Prædictis societur eo, vel itinero, verbis.
 Vestigo, scrutor, exploro, quæroque, rimor,
 Scitor, vel indagor, præcunctor, sciscitor addo.
 Rete, sagena, plaga, cum casse, sagenula, lima,
 Reteque, reticulum, de retis retia dictum,
 Hinc irretire quod dicitur illaqueare.
 Rusticus, agricola, rudis, ruralis, agrestis,
 Et, cum ruricola, societur villicus istis.
 Custodes ovium nos dicimus opiliones,
 Archimandritos constat quos esse vocatos,
 Mulio sed custos mulorum dicitur esse,
 Ad quos cura boum spectat dic esse bubulcos.
 Inter se distant simul orbiculare, rotandum :
 D Hastam dic teretem, pomum dic esse rotundum.
 Effigiem pomi retinet sic sphaera, vel ovi,
 Sphaerica de sphaera sic creditur esse vocata.
 Regredior, repetoque, remetior, atque revertor.
 Repturio, remeo, redeoque, recurro, reurso.
 Pessula, sunt obices, seraque, repagula, vectes.
 Dic parmas, clypeos, ancile, vel ægida, scutum,
 Pelta, rotundatur, clypei pars umbo vocatur.
 Est callis, trames, est orbita, semita, limes
 Viculus, et vicus, est publica strata, platea,
 Est bivium via duplex, sit trivium via triplex,
 Sospita, quadrivium dic quatuor esse viarum,
 A callo callis, sed ab orbe, sit orbita, turmis
 A transcendendo venit, sed iter dat semita semis.
 Sol, titan, phœbus, titulus venit hunc, et ephæbus.

ammum, scabellum, subsellia, sella, scamellum, A
 rædictis pluteum, sedemque, sedilia jungas.
 st **seges**, atque ceres, sunt fruges, et sata, messes :
 um **seritur**, **seges** est; sata, cum radicibus hærent;
ruges, cum fruitur; sunt messes, quando metuntur;
 eque creando Ceres fertur quia res creat omnes.
 dicitur **annona** quam postulat annuus usus.
 st **mausoleum**, pollandum, tumba, sepulchrum,
 sarcophagus, bustum, tumulus, vel piramus una,
 dans monumenta necis coniungitur his monumen-

[tum.

Seminium, **seminarium**, sementis idem sunt,
Semina jungantur prædictis a sero dicta,
 Et sementa res est a sero semina nata.
Discus, et **catinus**, lanx, et **scutella**, perapsis.
 Sic de lance **hilanx**, parasitus nomen, perapsis.
 Est **consors**, **socius**, **comes**, **collega**, **sodalis**,
 Dat sors **consortem**, **comitem** via, **mensa** **sodalem**
Missio **collegam**, **socium** labor efficit idem.
Signifer, aut **signarius**, rem signat eandem,
 His **primiferus**, **vepillifer** associetur,
Primus **pila** ferens est **primipilus** in istis.
Splendet, et **irradiat**, **fulget**, **nitet** atque **coruscat**,
Emicat, atque **micat**, **rutilat**, **claret**, atque **reluçet**.
Plumes, **caries**, **sanies**, **pus** res eadem sunt,
Sordes, **spurcicia**, **fex**, et **feculentia** **squalor**,
 Cum **macula**, **tabes**, his sunt **contagia**, **labes**,
 Dic **sordes** **cupri**, **scoriam** dic esse **metalli**,
 Dat tibi **tabo** non plus per cætera **quæro**.
Glabero sit, **cujus** **caput** **occupat** est **glaberosus**,
Corporis at **reliqui** **scabies**, hinc est **scabiosus**,
Pustula **corporibus** **totaliter** hæret, et **ulcus**.
 Est **serpens**, **hydrus**, **coluber** simul **hydra**, **celin-**

[drus,

Vipera prædictis **nepa** **conjugatur**, et **anguis**,
 Atque **dracæna**, **draco**, sunt **scorpio** de **speciebus**.
Immolo, **sacrifico**, **sacro**, **lito**, **mactito**, **macto**.
Nomen **carnificum** de **mactando** **trahit** **ortum**.
 A **lanio** **dictos** **quos** **dicimus** **esse** **lanistas**.
Calceus, est **solea**, **pero**, vel **sotularis**, **aluta** :
 Est quia **munda** **luto**, **nomen** **sibi** **sumit** **aluta**.
 Est **fatuus**, **stolidus**, **erroneus**, **insipiensque**,
Inscius, et **brutus**, **simplex**, **idiotaque**, **stultus**
Indoctus, simul **insipidus** **conjugitur** **illis**,
Inconsultus, et **eligijs** **cui** **verba** **negantur**.

Incautus, sit in his **imprudens**, **inque** **peritus**.
Templa, **monasteria**, **delubraque**, **fana** **vocantur**,
Basilicam, simul **ecclesiam** **conjungimus** **illis**.
Pila, vel **hastile**, **jaculum**, **catapulta**, **sagitta**,
Missile, vel **telum**, nec enim **addatur** **arundo**.
Ops, **humus**, atque **solum**, **rea**, **terra**, vel **arida** **tellus**.
Lar, **thalamus**, **camera**, simul et **penetræle**, **reces-**

[sus,

Addas **conclave**, vel **canapeia**, **penates**,
Reticulum nobis **scriptura** **notat** **canoepum**.
Sunt **canoepia**, **tentoria**, **papiliones**
Quod **corium** **supra** **portat** **sic** **credo** **vocatum**.
Thuris **thuribulum**, **dic** **incensoria** **vasa**,
 Et **quod** **idem** **signat** **istis** **societur** **aceræa**.
Vina, **merum**, **bacchus**, **bromus**, vel **Liber**, **yacus**,
 B **Istis** **lenæus** **conjugitur**, atque **Liæus**,
 Atque **tenens** **mentera** **temetum** **venit** **hinc** **temu-**

[lentus.

Est **ydromel**, **mulsum**, **nectar**, **cerevisia**, **cisra**.
Pigmentum, **mustum**, **mellicratumque**, **falernum**
Est **sapa** **quam** **medici** **ponunt** **sub** **nomine** **vini**.
Est **turbo**, **ventus**, et **flamen**, **flatus**; et **aura**.
Ventorum **species** **complectere** **versibus** **istis** :
Sunt **subsolanus**, **vulturinus**, **eurus**, **eous**,
Circinus, **occeum** **Zephirusque**, **fovonens** **afflant**,
Sed **veniunt** **aquilo**, **boreas**, et **chorus** **ab** **arcto**,
Atque **die** **medio** **nothus**, et **africus** **inflat**.
Est **indumentum**, **vestis**, **vestitus**, **amictus**,
Exuvias, **spolia**, **cum** **pannis**, **addite** **texta**.
 C **Quod** **tegitur** **tectus**, **depellit** **frigora** **textum**,
Panniculus **inopis**, **velamina** **jungimus** **illis**.
His **vestmentum** **societur**, et **operimentum**,
Quod **vero** **longatum** **versu** **nequit** **esse** **locatum**.
Unum **significant**, **vinetum**, **vineæ**, **vitis**;
Vinetum **proprie** **loca** **sunt**, **ubi** **vineæ** **crescit**.
Pampinus **est** **folium**, **botrus** **flos**, **vineæ** **fructus**,
Surculus, aut **ramus**, **est** **palmes**, **sive** **propago**.
Uvæ **multa** **simul**, **dic** **singula** **grana**, **racemos**,
Vineæ **sylvestris**, **sterilis** **labrusca** **vocatur**.
Alvus, et **alveolus**, **est** **venter**, **ventriculusque**,
Additur **his** **uterus** **prægnantibus** **appropriatus**,
Virginis **est** **alvus**, et **sic** **ab** **alendo** **vocatur**.
Ex **utero** **dicti** **germani** **sunt** **uterini**.

Explicunt synonyma.

D

FRAGMENTUM EX LIBRO DE ÆQUIVOCIS.

Augustus, **ti**, **to**, **Cæsar** vel **mensis** **habeto**.
Augustus, **tus**, **ui** **vult** **divinatio** **dici**.
Mobile **cum** **fiat** **augustus**, **nobile** **signat**.
Augeo **dat** **primum**, **dat** **gustus** **avisque** **secundum**.
Æura, **favor**, **splendor**, **flatus** **dicatur**, et **aer**.

Est **abacus** **mensa**, **metrum** **capitale** **columnæ**.
Hæc **acus** **est** **stilus**, **calamistrum**, **subula**, **rome**.
Hoc **aceris** **faciet**, **sed** **acus** **dabit** **hæc** **genitivo**.
Hoc **acus** **est** **palea**, **sicut** **hæc** **acus**, **hic** **acus**, **or-**
 [nat, etc.